

І. В. Гурак

Вінницький район

ВІННИЦЬКИЙ РАЙОН – район, що знаходиться на півночі Вінницької області. Утвор. 1932, у 1963 в зв'язку з укрупненням р-нів ліквідовано, 1965 відновлено. Внаслідок голодомору 1932–33 померло бл. 1100 осіб. Від 17 липня 1941 до 22 березня 1944 – під нім.-фашист. окупацією. Площа 965 км². Насел. (без м. [Вінниця](#)) 74 250 осіб (2001, складає 101,3 % до 1989), переважно українці. Функції райцентру виконує Вінниця. У р-ні – с-ща міського типу [Вороновиця](#), [Десна](#) та *Стрижавка* та 48 сільс. насел. пунктів. Залізничні ст.: Вінниця, Вороновиця, Гуменне, Тютьки. Знаходиться у межах Поділ. височини, розчленованої річк. долинами, балками, ярами. Видобувається граніт, глина, пісок, торф. Гол. річка – Пд. Буг з притоками Вишенькою, Вінничкою, Десною. Ґрунти переважно чорноземні. Р-н аграрний. Пром. підприємства: СП – «Поділля ОБСТ», «Анфол»; ЗАТ – «Вінницямлин», «Поділ. цукор»; ВАТ «Комбінат хлібопродуктів № 2»; вироб. фірма «Панда». Пл. с.-г. угідь 66,7 тис. га, з них орних земель – 56 тис. га. Осн. с.-г. культури: пшениця, ячмінь, горох, цукр. буряки; розвинене також м'ясо-молочне скотарство. У межах р-ну знаходиться Поділ. дослідна ст. Інституту садівництва УААН (с. Медвеже Вушко) та [Вінницька державна сільськогосподарська дослідна станція УААН](#) (с. Агрономічне). Створ. 80 фермер. госп-в, яким передано 4,3 тис. га с.-г. угідь. До складу рай. територ. мед. об'єднання входять центр. рай., рай. міська, 5 дільнич. лікарень, 5 амбулаторій, 36 фельдшер.-акушер. пунктів. У р-ні – 40 заг.-осв. шкіл, школа-інтернат, ПТУ соц. реабілітації; 40 клуб. закладів, 45 б-к, 2 школи естет. виховання, ДЮСШ, [Вороновицький музей історії авіації і космонавтики](#), 4 музеї місц. значення; 3 парки, готель, відділ. 5-ти банків. Виходить г. «*Подільська зоря*». Реліг. громади: 44 – УПЦ МП, 3 – УПЦ КП, 5 – РКЦ, УАПЦ, 4 – адвентистів сьомого дня, 4 – християн віри євангельської, 4 – євангел. християн-баптистів. На тер. р-ну є бл. 30 пам'яток архітектури, серед яких палац Грохольського-Можайського (1780), Вороновицький парк (18 ст.), бл. 20 церков, 4 костели, 3 дзвіниці (17–19 ст.). У 1960-х рр. виявлено археол. пам'ятки: поселення трипіл. культури в 16 селах р-ну, скіф. кургани та поселення, скіф.-сармат. могильники, місця поселень черняхів., ранньослов'ян. культур і козац. городища. Створено алеї Слави, побудовано пам'ятники жертвам голодомору. Видатні уродженці: академік НАНУ *Г. Счастливий* (с. Михайлівка), д-ри істор. н. [В. Борисенко](#) (с. Хижинці) та [А. Зінченко](#) (с. Парпурівці), д-ри тех. н. [В. Варюхін](#) (с. Зарванці) та [О. Квітка](#) (с. Сосонка), д-р фармацевт. н. *Л. Омелянчик* (с. Горбанівка); поетеси [Ліна Біленька](#) (с. Некрасове), О. Ванжула (с.

Стадниця), [Л. Гайжевська](#) (с. Некрасове), письменник *І. Стаднюк* (с. Кордишівка); скульптор [Ф. Василенко](#) (с. Хижинці), архітектор *Л. Прибега* (с. Лука Мелешківська); засл. арт. України *Л. Солодова-Юрченко* (с. Великі Крушлинці); заслужений тренер України *В. Постемський* (с. Мізяківські Хутори); Герої Рад. Союзу [М. Баленко](#) (с. Широка Гребля), [С. Гуменюк](#) (с. Слобода Дашковецька) та ін. У с. Юзвин (нині Некрасове) провів дит. роки рос. поет М. Некрасов.

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Вінницький район / І. В. Гурак// Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2005. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-34654>. – Останнє поновлення : 2023.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).